

d) Stanné právo nastoupí, má-li se co nejrychleji dáti odstrašující příklad, a to při některých zločinech podle vojenského trestního zákona a při jiných částečně vojenských, částečně obecných zločinech, po předchozím prohlášení na nařízení pánů soudu. (Bližší viz ve čl. »Právo stanné«.)

Řízení upomínací.

I. Účel a význam.

Řízení upomínací bylo zavedeno zák. ze dne 27. dubna 1873 č. 67 ř. z. pro země v říšské radě zastoupené, vyjmouc Halič, Bukovinu a Dalmácii. Výnos min. spravedlnosti z 6. června 1873 č. 6699 obsahuje instrukci o provedení zákona o řízení upomínacím. Čl. XXVIII. uv. z. k novému soudnímu řádu ze dne 1. srpna 1895 zachován byl v platnosti zákon o řízení upomínacím s jistými odchýlkami. Účelem řízení upomínacího je, by pohledávky nepatrné, téměř každodenně se objevující a z takových jednání vznikající, jež v důvěře spočívají a jež uzavřena byla bez nákladného listinného (notářského) pojištění, pohledávky to, jež uspokojeny nebývají jen z liknavosti neb nedostatku hotových prostředků platebních, byly beze sporu mlčky liknavým dlužníkem uznány a bez jeho hájení, tudíž bez důkazu neb osvědčení, zejména bez důkazu listinného staly se exekucí vykonatelný a tím se uspořilo soudům práce a stranám nákladů sporných.

Jde-li totiž o pohledávky nepatrné do 200 zl., může věřitel bez důkazu žádati buď v žádosti neb v žalobě za vydání platebního rozkazu. Proti tomu je dlužník oprávněn vznést odpor (§ 8).

II. Podmínky řízení upomínacího jsou:

1. Ve příčině pohledávky:

a) pohledávka musí příslušet věřiteli proti osobnímu dlužníku a předmětem jejím musí býti peníze neb jiné věci zastupitelné (§ 1);

b) pohledávka nesmí převyšovati 200 zl. rak. m., úroky a vedlejší povinnosti se v to nepočítají (§ 1);

c) pohledávka musí býti žalovatelná a splatná, dobývání její musí býti vyhraženo soudům, tudíž ne úřadům správním neb soudům rozhodcím;

d) nesmí býti závislá na plnění vzájemném (§ 5);

e) musí býti takového druhu, by bylo možno ji toho času soudně dobývati (§ 1); nepatří sem tudíž pohledávky z poměru služebného po dobu trvání poměru tohoto a 30 dní po jeho zrušení. Pohledávky konkursní nelze v konkursu řízením upomínacím dobývati (§ 131 konk. ř.). Pohledávky směnečné nehodí se k řízení upomínacímu, ovšem ale pohledávky z obchodů, věcí námořských a horních a z poměru nájemního, pokud arcíť při pohledávkách ze smluv o nájem nemovitostí odůvodněna je příslušnost soudu bydlištěm a zároveň dle §§ 560 až 575 c. ř. s. polohou předmětu pronajatého (roz. nejv. v. dv., sb. »Gl. U.« č. 6020).

2. Ve příčině osoby dlužníkovy:

a) Dlužník, pokud se týče dlužníci z téhož nároku společně žalovaní, musí míti řádné bydliště v obvodu příslušného soudu okresního (§§ 2, 3 říz. up.).

b) Pobyt dlužníka, pokud se týče dlužníků, musí býti znám a musí ležeti v obvodu sborového soudu I. stolice, v němž nalézá se příslušný soud okresní (§ 3 říz. up.).

c) Dlužník nesmí býti osobou eximovanou neb exterritoriální, jež podléhá úřadu nejvyššího dvorního maršálka (§ 3 říz. up.).

d) Pokud by dle § 79 j. n. musilo se žádati o vydání platebního rozkazu proti soudci u sborového soudu I. stolice, vydá platební rozkaz předseda senátu (§ 79 j. n. čl. XIV. uv. z. k j. n.).

3. Žádost a pokud se týče žaloba o vydání platebního rozkazu vnesena buď ústně (do protokolu) nebo písemně a obsahujž:

a) jméno, stav neb živnost a bydliště věřitele i dlužníka (§ 4, č. 1 říz. up.);

b) obnos a právní důvod pohledávky a pokud pohledávka z více položek sestává, obnos a právní důvod každé jednotlivé položky (§ 4, č. 2 říz. up.);

c) nemá-li pohledávka za předmět peníze, nýbrž jiné věci zastupitelené, podán buď obnos peněžný, který věřitel je hotov místo původního plnění přijati (§ 4 říz. up.)

d) Má-li týž věřitel za týmž dlužníkem více pohledávek, může i když nejsou ve skutkové nebo právní souvislosti, žádati za vydání platebního rozkazu v téže žádosti neb v téže žalobě, pokud pohledávky bez příslušenství nepřevyšují 200 zl. (§§ 4, 7 říz. up., srj. »Juristische Blätter« 1882, str. 643); subjektivní kumulace žalob neb žádostí různých věřitelů nebo proti různým dlužníkům předpokládá však totožnost důvodu žalobního (§§ 4, 7 říz. up.).

e) Písemná žádost o vydání platebního rozkazu podá se v jednom stejnopise (§ 17 říz. up.), žaloba podána buď v tolika stejnopisech, by se každému žalovanému po jednom dostalo a mimo to by jeden při soudě mohl býti ponechán (§ 19 říz. up.).

4. Co se zvláště týče žaloby na vydání platebního rozkazu, musí býti soud k vydání platebního rozkazu a pro žalobu zároveň místně a věcně příslušným (§ 19 říz. up.; roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 6020). § 20 zák. o řízení upomínacím zrušen je čl. XXVIII. uv. z. k c. ř. s., za to však příslušnými jsou k vydávání platebních rozkazů i soudy okresní ve věcech obchodních a námořních (čl. XXVIII. č. 1 a 4 uv. z. k c. ř. s.).

III. Právní účinek žádosti o vydání platebního rozkazu je různý dle toho, bylo-li o to žádáno v žádosti neb v žalobě.

1. Žádost vyřídí soud bez slyšení dlužníka takto:

a) Žádost se zamítne, když nevyhovuje předpisům §§ 1 až 4 říz. up, nebo když plyne z udání žadatelových, že pohledávka je vůhec toho času nemístná aneb že je závislá na plnění vzájemném (§ 5 říz. up.).

Proti odepření rozkazu platebního připouští se rekurs v 8 dnech (§ 5 odst. 3 říz. up.). Rekurs se i tehdá připouští, když byl platební rozkaz odepřen jen z části, jako ohledně části útrat (roz. nejv. s. dv.; sb. »Gl. U.« č. 9938).

b) Jsou-li zde sice podmínky vydání platebního rozkazu, avšak žádost je formálně nesprávnou, obešle se žadatel a žádost buď protokolárně doplněna, pokud se týče znova sepsána a na tomto základě další opatřeno (§ 18 říz. up.).

2. Platební rozkaz budiž vydán, jsou-li zde zákonné podmínky jeho vydání (§§ 1—5 říz. up.). Platební rozkaz obsahujž: jméno, stav neb živnost a bydliště dlužníka a věřitele, obnos a právní důvod pohledávky, rozkaz dlužníkovi, by zapravil ve 14 dnech po doručení rozkazu platebního pod následky exekuce pohledávky s úroky a útratami rozkazu platebního ob-

nosem soudcem určeným neb by v neprodlužitelné lhůtě 14denní u soudu odpor proti platebnímu rozkazu vznesl.

3. Žaloba se vyřídí takto:

a) Nejsou-li zde podmínky vydání rozkazu platebního, avšak je-li soud příslušným k projednání žaloby, zamítne soud žádost o vydání platebního rozkazu a položí rok k ústnímu jednání o žalobě, ke kterému obě strany obešle (§ 19 odst. 4, říz. up.).

b) Jsou-li zde sice podmínky vydání platebního rozkazu, avšak písemná žaloba je formálně nesprávnou, postupuje soud jak uvedeno v odst. ad b.

c) Jsou-li zde podmínky vydání platebního rozkazu a je-li žaloba též formálně správnou, vydá soud platební rozkaz s dodatkem, že bude-li odpor vznesen, zahájí se řádný spor o žalobě. Ostatně platí o obsahu rozkazu platebního, co bylo řečeno ad 2.

4. Žalovaný má proti platebnímu rozkazu dvojí prostředek opravný:

a) odpor (§§ 6, 8, nn., 19 říz. up.) t. j. prohlášení dlužníkem neb jeho (byť i ne vykázaným) zmocněncem (§ 17 odst. 4. říz. up.) u soudu ústně do protokolu nebo písemně (v jednom stejnopise) učiněné bez údaní důvodů (§§ 8, 17 říz. up.), že vznáší odpor proti rozkazu platebnímu a sice buď v jeho celku aneb ohledně jednotlivých kumulovaných pohledávek aneb ohledně části pohledávky (§ 9 říz. up.). Podal-li dlužník v čas odpor, pozbývá z pravidla celý rozkaz platební — a sice i ohledně útrat (§§ 11, 19 říz. up.) — své moci. To platí i tehdá, když byl odpor vznesen jen proti části pohledávky, nebo když vznesen byl odpor proti platebnímu rozkazu na více dlužníků z téhož nároku vydanému jen jedním dlužníkem. Bylo-li však platebním rozkazem odděleně nařízeno zapravení více pohledávek v jednotlivých obnosech peněžných vyjádřených a byl-li odpor vynesen výslovně jen proti jedné neb druhé z těchto pohledávek, zůstává platební rozkaz ohledně ostatních pohledávek a uložených útrat v platnosti (§ 9 říz. up.). O odporu v čas podaném vyrozumí se věřitel a dlužník (§ 10 odst. 1 říz. up.).

b) Byl-li vydán rozkaz platební k žádosti, uloží se věřiteli k návrhu dlužníka učiněnému v čas podáním odporu, by nahradil náklady odporu obnosem soudcem stanoveným a by sám nesl náklady rozkazu platebního (§ 11 říz. up.). Proti usnesení, jímž se věřiteli ukládá náhrada nákladů odporu, připouští se rekurs v 8 dnech (§§ 11, 12 říz. up.). Bude-li následkem odporu vznesena dodatečně žaloba, nalezne se o nákladech řízení upomínacího jako o části nákladů sporu (§ 11 odst. 2. říz. up.).

c) Byl-li platební rozkaz vydán k žalobě, položí soud na základě odporu v čas proti platebnímu rozkazu podaného, rok k ústnímu jednání o žalobě, ke kterému obě strany obešle (§ 19 odst. 2. říz. up.). Exekuce zjišťovací nesmí však býti věřiteli povolena (§ 371 č. 2 ex. ř., který necituje § 1 č. 3 ex. ř.).

d) Podal-li dlužník odpor pozdě, zamítne se s poukázáním na prošlou lhůtu; vyrozumění věřitele třeba není (§ 10 říz. up.). Proti usnesení odpor zamítajícímú rekurs v 8 dnech je přípustným (§ 12 říz. up.).

e) Žádost za vrácení ku předešlému stavu pro nezaviněné zmeškání lhůty k odporu, podati nutno ústně do protokolu neb písemně ve 14 dnech,

co dlužník zvěděl o zmeškání a překážka odpadla. Povolení restituice má pak účinek odporu, takže netřeba nový odpor vznést (§ 14 odst. 1. říz. up. čl. XXVIII č. 3 uv. z. k c. ř. s.).

Podal-li dlužník žádost za vrácení ve stav předešlý, lze proti němu vymoci exekuci zjišťovací, aniž by bylo třeba osvědčení § 370 ex. ř. jinak žádaného. Prostředky exekuce zjišťovací uvádí nyní § 374 ex. ř. (§ 14 odst. 2. říz. up., § 371 č. 3 ex. ř.).

IV. Rekurs lze podati v 8 dnech (§ 18 říz. up.) nejen proti vyřízení žaloby, nýbrž i proti vyřízení odporu a sice věřitelem nebo dlužníkem, pokud tito nejsou spojeni s přířknutými útratami (rozh. z 18. března 1884, C., II, 395) (§§ 11, 12, 18). Věřitel může si též stěžovati, bylo-li odepřeno vydání platebního rozkazu (§ 5 říz. up.) a dlužník, byl-li zamítnut (spozděný) odpor (§ 12 říz. up.). Proti vydání platebního rozkazu (§ 5 říz. up.) a proti doručení — třebas spozděného — odporu (§ 12 říz. up.) je recurs vyloučen.

V. Exekuce. Platební rozkaz v řízení upomínacím vydaný, jemuž nelze již odporovati, jest titulem exekučním (§ 1 č. 3 ex. ř.). Pozbývá všecek platební rozkaz této moci, když nebude žádáno za exekuci v 6 měsících po doručení rozkazu platebního (§ 16 říz. up.). To platí i tehdá, když bylo sice v 6 měsících vydobyto povolení exekuce, avšak teprve později bylo za její předsevzetí žádáno (roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 8477, 11481). Doložití sluší, že soudní prázdniny (§§ 221 a 222 c. ř. s.) nemají vliv na řízení upomínací (§ 223 c. ř. s.).

VI. Poplatky.

1. Zákon ze dne 24. května 1873 č. 97 ř. z. ustanovuje ohledně kolkových poplatků v řízení upomínacím: Platební rozkazy v řízení upomínacím podléhají poplatku 25 kr., nepřevyšuje-li hodnota sporného předmětu 25 zl., převyšuje-li hodnota 25 zl., avšak nepřesahuje 50 zl., obnáší poplatek 50 kr., přesahuje-li konečně hodnota 50 zl., obnáší poplatek 1 zl. Na tyto poplatky vztahují se předpisy obsažené v pozn. 1. k p. s. 103 o zapravování poplatku nálezového při rozkazech platebních, budiž tudíž poplatek 25 kr., 50 kr. neb 1 zl. zapraven žalobcem při podání žaloby neb žádosti o vydání platebního rozkazu připojením kolků.

2. Nebyl-li vydán rozkaz platební, z něhož byl poplatek již napřed zapraven, neb byl-li tak zrušen, že soud v žalobě, která byla u něho podána, dalším rozsudkem rozhodnouti nemůže, vrátí se zapravený poplatek a k tomu cíli budiž udán soudem v příslušném výměru obnos poplatku kolkového za nález zapraveného. Vynese-li soud místo nálezu zrušeného nález jiný, který podléhá pevnému poplatku kolkovému, nezapraví se za tento nález další poplatek. Má-li po vydání platebního rozkazu další řízení soudní místo, a bude-li na základě tohoto řízení platební rozkaz zrušen neb změnen, zachovati se sluší dle § 63 popl. z., totiž odečte se obnos poplatku zapraveného z rozkazu platebního od poplatku, který vypadá na pozdější rozsudek konečný a pokud je tento nižší než onen, vrátí se zapravený větší obnos (pozn. 6 k p. s. 103 popl. z.).

3. Triplikáty rozkazu platebního v řízení upomínacím podléhají témuž poplatku, kterého užití sluší dle § 14 zák. ze dne 24. května 1873 č. 97 ř. z. k stejnopisu, jenž se žalobci doručiti má. Žádá-li se za knihovní poznámku zahájení žaloby již v žalobě, kolkovati sluší stejnopis žaloby dle p. s. 43 k popl. z. a dle dodatků k tomu vydaných (výn. m. f. z 21. prosince 1873 č. 33385).